

Aug 27

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily.

Bolvárd lapok: Magyar Híradó, Magyarok Collage, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Naplópap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer.

NO. 200. SZÁM.

THIRTIETH YEAR

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, Csütörtök, 1920. Augusztus 26.

HARMADIK ÉVFOLYAM

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT.

SZABADON BOCSÁTJÁK AZ AMERIKAIKAT

A mexicói kormány intézkedése Zamora garázdalkódásaival kapcsolatban.

A washingtoni külügyminiszerium jegyzéke.

WASHINGTON, aug. 24. — A mexicói kormány a mexicói amerikai követség intézkedésére lépéseket tett, hogy a Zamorától vezetett banditáktól elfogott amerikaiak menőlebb szabadlábra kerüljenek. Egy tegnapi híradás szerint Zamora emberei Jaliscoan négy amerikai elfogtak a kijelentették, hogy csak négyezer dollár ellenében hajlandók őket szabadon bocsátani. A letartóztatás híre az amerikai kormányhoz azonnal értekezése lépett a mexicói amerikai követséggel jegyzéket küldött, amelyet a követség továbbított a mexicói kormányhoz, a négy elfogott amerikai szabadon bocsátása érdekében.

Mexicói újsághírek szerint a mexicói kormány ötven főből álló szövetségi sereget küldött Zamora ellen. A sereg élen Enrique Estrade tábornok áll. A tábornok azt az utasítást kapta a kormánytól, hogy a banditákkal szemben a legszigorúbban járjon el, sőt szükség esetén ki is végezheti őket. A kormány az utasítást, hogy az országot menőlebb megzabardosítsa a banditák garázdalkódásától.

Az Excelsior értesülése szerint a banditák nem négy, hanem tizenegy amerikai fogtak el és egy angolt. Az amerikaiak sorában a nevezett lap értesülése szerint egy nő is van. Az angol követség értesülése szerint az elfogott angolnak B. J. Johnson a neve s az amerikai mérnökök társaságában volt, amikor a banditák rájuk estek.

MEXICO CITY, aug. 24. — A letartóztatott amerikaiak és az elfogott angolnak a barátai, az El Heraldó értesülése szerint, elő akarják teremteni azt az összeget, amelyet a banditák a foglyok szabadonbocsátására követelnek.

Hír szerint Zamora, a bandita vezér azzal fenyegetőzik, hogyha egy héten belül az összeget nem kapja meg, a foglyokat minél kivégezteti. A pénz előteremtésére vonatkozó hírt hivatalosan nem erősítették meg.

A SUFFRAGETEK FÉL GYŐZELME TENNESSEBEN

A tennesseai szuffragettek győzelmének az ügye a legfelsőbb bíróság elé került.

Roberts kormányzó és társai ellen bírói tiltó parancsot vettek ki.

NASHVILLE, aug. 24. — Roberts, Tennessee állam kormányzója és több állami alkalmazott ellen egyesek bírói tiltó parancsot vettek igénybe, hogy a kormányzó ne szentesítse Tennessee állam a felfogását, hogy a női szavazati jogról szóló alkotmánymódosítási javaslatból tényleg törvény legyen, illetve az alkotmányának egy szakasza.

Ebből a bírói tiltó parancsból nagy felzúdulás támadt az államban. Hogy az állapotokat ismét a normális kerékvágásba lehessen terelni, a Legfelsőbb Bíróság elhatározta, hogy ő vezeti az ügyet a kezébe.

D. L. Landess, legfelsőbb törvénybíró helyet adott a kormányzó és társai ama kérelmének, hogy az ügyet ne az első bíróság tárgyalják, hanem a legfelsőbb bíróság.

AZ AMERICAN WOOLEN CO. SZTRÁJKJA

Az American Woolen Co. nem akar abból engedni, hogy még nagyobb profitot csináljon, mint eddig.

A szokatlan sztrájk. Ezer és ezer ember az éhínség határán.

LAWRENCE, Mass., aug. 24. — A nagy gyapjú sztrájk miatt, itt, ezer és ezer ember van az éhínség határán.

A sztrájk nem a munkások sztrájkja. A munkások nem döntöttek szavazással a sztrájk mellett. A munkások dolgozni akartak. A munkások tovább akartak ruhákat készíteni.

A sztrájkot az American Woolen Co. akarta. A sztrájk vezetője William H. Wood, a cég elnöke.

Az American Woolen Co. az Egyesült Államok egyik legnagyobb gyapjú vállalatának, nem ez az első sztrájkja. Az utolsó nagy sztrájk 1912-ben volt. Akkoriban az volt a sztrájk oka, hogy a cég a munkásokat a munkabérekért, a melyeknek átlaga akkor 11 dollár volt hetenkint. A mostani sztrájk, jobban mondva, kizárás, a legnagyobb, ami eddig az Egyesült Államok történetében előfordult. Wood azért sztrájkolt, hogy megtartsa magának a lehetőséget arra, hogy még nagyobb profitot csináljon annál is, amennyit eddig csinált.

Az utolsó nagy sztrájk 1912-ben volt. Akkoriban az volt a sztrájk oka, hogy a cég a munkásokat a munkabérekért, a melyeknek átlaga akkor 11 dollár volt hetenkint.

Az utolsó nagy sztrájk 1912-ben volt. Akkoriban az volt a sztrájk oka, hogy a cég a munkásokat a munkabérekért, a melyeknek átlaga akkor 11 dollár volt hetenkint.

Erre Wood a profit szétosztó tervét a kormány elé terjesztette. És itt követte el a hibát. A pénzügyminiszerium számvizsgálói átvizsgálták a könyveket. És kiderült, hogy a cég a munkásokat a munkabérekért, a melyeknek átlaga akkor 11 dollár volt hetenkint.

A munkások pedig követelték a profit szétosztó terv végrehajtását, ami körülbelül tíz millió dollár béremelésnek felelt volna meg. Ezt nem kapták meg.

Ellenben Wood azzal felelt nekik, hogy besucskatta az összes gyárat. Erre körülbelül 25,000 ember maradt munká nélkül.

A kormány el van határozva arra, hogy tovább folytatja az eljárást Wood ellen.

Az aviator és a szivaroslány

SANDUSKY, O., aug. 24. — Néma tragédia színhelye volt tegnap az egyik sanduskyi templom. Miss Madonna Wyatt várt, várt valakire a templomban, de telt egy óra a másik után s akire várt nem jelent meg. Végre is keserves zokrogásban tört ki a fiatal lány s azután megindult a szivaroslány, ahonnan kimaradt kora reggel.

Elpanaszolta aztán a barátainak, hogy a "Ray Allen", aki megkérte a kezét s akivel nem lett volna az esküvője nem jelent meg a templomban.

Onthoz az édesanyja távirattal fogadta. Ray Allen küldte a táviratot, amelyben azt közölte menyasszonyával, hogy kedvesen repülés alkalmával fezuhan és megsebesült.

Elment a lány az édesanyjával együtt Lorainba a megadott címre, de ott nem tudta Ray Allen nevű fiatalemberről, sem pedig megsebesült aviatorról. Az adott személyleírás azonban ráillett a házban lakó egyik búrduóra, akinek perzse más neve van. Nem lehetett, hogy házassági ígéret megsejtése miatt vád alá kerül a fiatalembert.

Vörös katonák Varsó utcáin

Ezerszámra vonulnak végig a vörös katonák Varsó utcáin, de igazán nem olyan formában, ahogy néhány héttel ezelőtt elképzelték. Nem a "győzedelmes", hanem összetört szovjet katonák lépése visszhangzik Varsó utcáin: a hadifoglyoké.

HITELEZŐIMET MIND KIFIZETEM! — MONDJA PONZI

A pünkösdi milliommast állítja, hogy ma is fizetőképes, csak adjanak módot neki az ügyei rendezésére.

Egy mozicég kétázaszer dolláros ajánlatot tett a "pénzcsináló" olasznak.

BOSTON, aug. 24. — Charles Ponzi, a hírtelen többszörös milliommossá lett, majd börtönbe került olasz pénzkereső, aki a nemzetközi postabélyeg üzletével csak három-négy millió dollár kölcsönt szerzett s ezt a csekély négy millió dollár könnyűszerrel visszafizette ma is, csak adjanak neki alkalmat a pénzügyi rendezésére.

Ponziak egy mozivállalat módot akart adni, hogy viszont láthatassák áldozatait nem ugyan életben, hanem csak a vásznon. Kétszáz ezer dollárt ajánlott fel a hírhedt olasz pénzcsináló, hogy szerepeljen egyetlenegy moziképen, amelyben ő volna a főszereplő.

Furesz házasság

A vőlegény száz estendő, a menyasszony hetenkint és mégis boldogok.

LOS ANGELES, aug. 24. — A marriage licence iróda ma egy óráig zárt volt s a bejelentette, hogy egybekelni akar.

A férfi azt mondta, hogy Andrew Malcolm Morrisonnak hívják s a kora száz estendő. A nőnek Mary Augusta Barney a neve és hetenkint éves.

Morrison nagyon boldognak érezte magát és a menyasszony is.

Amikor fiatalok voltunk, és szerettük egymást — mondotta — közben azonban a sors elválasztott bennünket egymástól s most megint találkoztunk s újra egymásba szeretünk. Ugy-e boldog vagy — fordul a piruló menyasszonyához.

MAGYAROK "TÁMADÁSA"

BÉCS, aug. 24. — A magyar hadsereg három szakasza ma reggel átlépte az osztrák határt és a katonák elfoglalták Prellenkerehen központját.

A magyarok számos foglyot zsákmányoltak, melyeket azonban visszavettek tőlük a vámorok. A határán azonnal erős sereget küldtek Bécsből.

Legutolsó munkásokonferencián a bányászok a napi munkásoknak két dollár béremelést, a tonna száma dolgozóknak pedig tíz centtel több jövedelmet kértek tonnáknak.

Biztosnak látszik, hogy a munkások és munkaadók között a táncoskosz ebban az ügyben rövidesen meglesz.

Franczia diplomácia és Magyarország

PARIS, aug. 24. — (A Christian Science Monitor jelentése.) — A francia diplomácia, amely már hosszabb ideje megteremtett azon, hogy Magyarország és Románia kibékítse egymással, diadalmaskodott ebben az ügyben, bár a dolgot jelentőse külföldi véleménynyilvánításokra ad alkalmat.

Es a két ország nemcsak ellenfele volt egymásnak a háborúban, de erendően ellenségeskedésel viseltetnek egymással szemben. Franciaország közbélelt és sikerült neki békes állapotot teremtenie.

Románia diplomáciai képviselője a királyi udvarnál küldi el Budapestre, míg Magyarország szintén küld diplomáciai képviselőt Budakerebe. A Christian Science Monitor arról is értesül, hogy Franciaország nemcsak sikerült kibékítenie majd Jugoszláviát és Magyarországot s hogy a barátságos viszony Budapest és Belgrád között rövidesen helyreáll majd.

Ezek a balkáni szövetségek igen kelendőek, feltéve, hogy nem fordulnak más szövetségek ellen, mondjuk egy olyan ellen, amelyben Görögország tekintélyes szerepet játszik.

A SZOCIALISTÁK JELÖLTJÉNEK NYILATKOZATA

Eugene V. Debs véleménye szerint nem a Nemzetek Ligája, hanem a szénkérdés a legfontosabb probléma.

Támadási Wilson elnök és Gompers, a munkás szövetség elnöke ellen.

CHICAGO, Ill., aug. 24. — Nem a Nemzetek Ligája, hanem a szénkérdés a legfontosabb problémája ezidőszakra Amerikában.

Legutolsó munkásokonferencián a bányászok a napi munkásoknak két dollár béremelést, a tonna száma dolgozóknak pedig tíz centtel több jövedelmet kértek tonnáknak.

Franczia diplomácia és Magyarország

PARIS, aug. 24. — (A Christian Science Monitor jelentése.) — A francia diplomácia, amely már hosszabb ideje megteremtett azon, hogy Magyarország és Románia kibékítse egymással, diadalmaskodott ebben az ügyben, bár a dolgot jelentőse külföldi véleménynyilvánításokra ad alkalmat.

Es a két ország nemcsak ellenfele volt egymásnak a háborúban, de erendően ellenségeskedésel viseltetnek egymással szemben. Franciaország közbélelt és sikerült neki békes állapotot teremtenie.

Románia diplomáciai képviselője a királyi udvarnál küldi el Budapestre, míg Magyarország szintén küld diplomáciai képviselőt Budakerebe. A Christian Science Monitor arról is értesül, hogy Franciaország nemcsak sikerült kibékítenie majd Jugoszláviát és Magyarországot s hogy a barátságos viszony Budapest és Belgrád között rövidesen helyreáll majd.

Ezek a balkáni szövetségek igen kelendőek, feltéve, hogy nem fordulnak más szövetségek ellen, mondjuk egy olyan ellen, amelyben Görögország tekintélyes szerepet játszik.

W. G. HARDING NEMZETKÖZI BÍRÓSÁGOT AKAR

A republikánusok egyrésze amellett van, hogy az ország fogadja el a nemzetközi bíróság tervét.

A bíróság a Nemzetek Ligájára fenntartása alatt állana.

MARION, aug. 24. — Nagyon valószínűnek tartják politikai körökben, hogy a republikánusok állásponjtja a választási harc alatt, a nemzetközi ügyeket illetően az lesz, hogy az Egyesült Államok fogadja el a nemzetközi bíróságot, hanem azt, amellyel a Nemzetek Ligájának fenntartása alatt működne, amelynek kialakításán a Liga végrehajtó bizottsága most dolgozik. Az Egyesült Államok ennyiben és csakis ennyiben fogadná el a Nemzetek Ligájához való csatlakozást.

Harding maga erről a kérdésről pontosan nem nyilatkozott, bár a barátai biztosra veszik, hogy ő is lelkesedik a tervért. Harding ebben az ügyben pontosan és teljes részletességig szombatolgat fog szólni. Erre az alkalomra már készíti a beszédét.

Azok, akik a republikánusok állásponjtját közelebbről ismerik, mind azt a nézetet vallják, hogy a republikánusok az elnökválasztási harc alatt kevés kivétellel — a fentemlítt állásponjtot fogják vallani.

Az, hogy Elihu Root immár hetek óta tárgyal Európában, a szövetségi hatalmak legjobb jószáival, arra enged a szemléletet, hogy a nemzetközi bíróságot nagyon komolyan gondolkoznak a terv felett.

Azok, akik a republikánusok állásponjtját közelebbről ismerik, mind azt a nézetet vallják, hogy a republikánusok az elnökválasztási harc alatt kevés kivétellel — a fentemlítt állásponjtot fogják vallani.

Az, hogy Elihu Root immár hetek óta tárgyal Európában, a szövetségi hatalmak legjobb jószáival, arra enged a szemléletet, hogy a nemzetközi bíróságot nagyon komolyan gondolkoznak a terv felett.

Azok, akik a republikánusok állásponjtját közelebbről ismerik, mind azt a nézetet vallják, hogy a republikánusok az elnökválasztási harc alatt kevés kivétellel — a fentemlítt állásponjtot fogják vallani.

Az ohioi bányászok

Az ohioi bányászok azt akarják, hogy a béremelés kérdésében tanácskosz legyen.

COLUMBUS, O., aug. 24. — A United Mine Workers of America végrehajtó bizottsága néhány napon belül arra fogja kérni a bányatulajdonosok szövetségét, hogy a bányászok és a bányatulajdonosok, valamelyik ohioi városban közös tanácskoszra gyűljenek össze a béremelés kérdésében.

A legutolsó munkásokonferencián a bányászok a napi munkásoknak két dollár béremelést, a tonna száma dolgozóknak pedig tíz centtel több jövedelmet kértek tonnáknak.

Biztosnak látszik, hogy a munkások és munkaadók között a táncoskosz ebban az ügyben rövidesen meglesz.

Franczia diplomácia és Magyarország

PARIS, aug. 24. — (A Christian Science Monitor jelentése.) — A francia diplomácia, amely már hosszabb ideje megteremtett azon, hogy Magyarország és Románia kibékítse egymással, diadalmaskodott ebben az ügyben, bár a dolgot jelentőse külföldi véleménynyilvánításokra ad alkalmat.

Es a két ország nemcsak ellenfele volt egymásnak a háborúban, de erendően ellenségeskedésel viseltetnek egymással szemben. Franciaország közbélelt és sikerült neki békes állapotot teremtenie.

Románia diplomáciai képviselője a királyi udvarnál küldi el Budapestre, míg Magyarország szintén küld diplomáciai képviselőt Budakerebe. A Christian Science Monitor arról is értesül, hogy Franciaország nemcsak sikerült kibékítenie majd Jugoszláviát és Magyarországot s hogy a barátságos viszony Budapest és Belgrád között rövidesen helyreáll majd.

Ezek a balkáni szövetségek igen kelendőek, feltéve, hogy nem fordulnak más szövetségek ellen, mondjuk egy olyan ellen, amelyben Görögország tekintélyes szerepet játszik.

LENGYELORSZÁG NEM FOLYTATHAT HÓDÍTÓ HÁBORUT

Amerika semmiképpen sem engedi meg, hogy a lengyelek orosz területre nyomuljanak. — Teljes a vörös seregek veresége. — Oroszországnak engednie kell a békefeltételekből. — Wrangel tábornok új hadműveletet kezd a vörösök ellen.

Hatvanötezer orosz fogoly.

LONDON, aug. 24. — Az angol hadügyminiszerium a hivatalos varsói jelentések alapján közli, hogy a lengyelek az északi fronton bekerítették az egész orosz sereget, mintegy 65 ezer embert.

Az oroszok a Varsó elleni kampányban összesen 21 hadosztályt használtak. Ebből hat teljesen megsemmisült, nyolcan elvesztett a fele, a többi pedig szét van szórva.

A Thorn felől operáló lengyel hadsereg s Haller csapatai erőszakot mutatnak az egyesült Souldau mellett s ezzel elválták a menekülési utját az északi orosz sereg előtt.

Németország megfenyegeti a lengyeleket.

LONDON, aug. 24. — Azokat a lengyel csapatokat, amelyek a múlt napokban Königshtutten a városát el akarták foglalni az ottani polgárok segítségével s kézigranátokkal verte vissza. A helység a felső sziléziai Oppelintől délkeletre esik. A lengyelek közül öt meghalt s több megsebesült.

Dr. Simons nemeli külügyminiszter, aki most Svájcban tartózkodik, figyelmeztetést tett közzé, hogy Németország esetleg háborút üzen Lengyelországnak, ha a szövetségesektől nem kap elégtételt. A német külügyminiszter ezt a figyelmeztetést egy milánói lap számára adott interjúban adja. Az elasz lap a következő kijelentést tulajdonítja a német miniszternek:

"Ha a lengyelek okkupálják Felső-Sziléziát azzal az ürügyvel, hogy megtámadták őket, Németország kötelességének tartja, hogy óvat legyen a szövetségesektől. S ha elégtételt nem kap, akkor megüzeni a háborút Lengyelországnak."

Harcotri események.

KONSTANTINÁPOLY, aug. 24. — Wrangel tábornok a déloroszországi bolshevik ellenes hadak parancsnoka új hadműveleteket kezdett, hogy elárja a gazdag kaukázusi vidéket Oroszország belsejéről. Híre jött, hogy Wrangel tízezer emberrel szállított partra az Azovi tenger keleti partjainál a fél bér.

BELRIANI, aug. 24. — A német hadierő csapatait megerősítések kérék, amert az orosz szoviet számban jönnek át a határon, hogy a németekkel leszerelések magukat, hogy azokkal elbánni képtelenek.

LONDON, aug. 24. — Bécsi jelentés azt mondja, hogy az oroszok északi serege egyezkedni akar a lengyelekkel a feyverletét körülményei felől. Ez a jelentés, amit nem erősítettek meg, azt mondja, hogy a bolshevik küldöncök megszüntették Sikorsky tábornokhoz a kapituláció feltételeinek megállapítása végett.

A lengyelek olyan elhatározás győzelmet arattak az oroszok felett s azoknak veresége annyira teljes, hogy a bolshevik nem is gondolhatnak többé arra, hogy hadseregüket lengyel területen visszaverezzék. Valószínű, hogy még e hét folyamán az egész orosz sereget kikergetik teljesen Lengyelországból.

Nem hivatalos jelentés szerint a lengyelek eddig 90 ezer orosz fogtak el. Ezek közül 65 ezer Varsó környékén s a danzigi korridorban jutott a kezük közé.

Budenny tábornok a maga lovaságával Lemberg mellől szintén a visszavonulókat csatlakozott. Az oroszok több mint 200 ágyút is elvesztettek.

Anglia állásponjtja.

Nagybritánia máris kifejtette a maga állásponjtját a lengyelekkel szemben.

Az angol miniszterelnök azt a kijelentést tette a mai napon, hogy Anglia és Olaszország jegyzéket küldtek az oroszokhoz, amelyben azt kívánják tőlük, hogy vonják vissza kifogás alá eső feltételeiket a lengyelekkel szemben.

"A szovieteknek az a követelése, hogy a lengyel munkásokat fegyverezék fel, türhetetlen — jelentette ki Lloyd George. Képzelték el, ha a szoviet azt követelné Angliától, hogy hadseregét csak egy bizonyos kategóriából válogassa. Ez egyes beavatkozás lenne belügyünkbe s hasonló eljárást Lengyelországgal szemben sem engednünk meg."

Giolitti olasz miniszterelnök azt hiszi, hogy az angol és az olasz eljárás tetzenyi fog a szövetségesek miúgyeikének. A két miniszterelnök egyetért abban, hogy manapság a legfontosabb kérdés a béke helyreállítása Oroszország és a világ között. A miniszterelnök éppen ezért nagy sajnálattal vette tudomásul, hogy a szoviet kormány megváltoztatta feltételeit a lengyelekkel szembeni hadi irgereteinek.

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Thirtieth year. Published daily by
The Szabadság Printing & Publishing Co.
 (An Ohio Corporation. S. K. Cserna, President; Dr. Andrew Cserna, Sec'y-Treas.)

Founded by: **E. T. Kohányi** Alapította: **Kohányi Tihamér**
 DR. ANDREW CSERNA, Editor

Edited and Published at: Szerkesztőség és kiadóhivatal
700-702 Huron Road (P. O. Box 171) Cleveland, O.
 Telephone: Bell, Main 3534. Cuy. Central, 1231.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Canadában egész évre \$6.00, félre \$3.00. — Kijelölt: egész évre \$10.00, félre \$5.00. — Cleveland városában: egész évre \$8.00, félre \$4.00. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada: one year: \$6.00, half year: \$3.00. — Foreign countries: one year: \$10.00, half year: \$5.00. — Cleveland one year: \$8.00, half year: \$4.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for transmission through the mails as Second Class Matter.

New Yorki irodánk címe: Eastern Office:
Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York
 Uzetveztető: Joseph Horváth, Manager.

Cox vádjai

POLITIKAI kampányok során a leggyakoribb vád, amivel az ellenfelek egymást támadni szokták, rend szerint az szokott lenni, hogy vesztegetéssel gyanúsították egymást s azt hangoztatják, hogy az ellenfél egyszerűen meg akarja vásárolni azt a hivatalt, amire pályázik. Amilyen gyakori maga ez a vád, épen olyan ritkán történik, hogy valamelyik vádló határozott adatokkal álljon elő. A bizonyítás nehéz munkájára már nem örömezt vállalkoznak. El kell azonban ismerni, hogy legalább is az utóbbi esztendő során, az elnökjelöltek maguk tartózkodnak az efféle taktikától. Helyi politikában a fegyvert állandóan szeretik használni ma is, de az országos vonatkozású, nagy hivatalok jelöltjei válogatásabbak szoktak lenni.

Ebben az esztendőben más a helyzet. Cox, a demokráta elnökjelölt egyik leggyakrabban használt fegyvere a republikánusokkal szemben az a vád, hogy azok roppant nagy választási kasszával rendelkeznek s pénzzel akarják a választás sorsát maguk felé dönteni. A demokrata elnökjelölt nem igen lehet felteni, hogy teljesen aplotalanul áll elő ilyen vádakkal, ő maga s alighanem jóhiszeműen, olyan forrásból kapta a felvilágosításokat, amely forrásokban neki oka van megbízni.

Ha azonban a dolog úgy áll, hogy Coxnak vannak megbízhatóknak vélt információi, akkor az lenne a kötelessége, akár mint egyszerű polgárnak, akár mint elnökjelöltnek, hogy azokat az értesüléseket hozza tudomására az illetékes hivatalos köröknek. Ezt annál inkább is megtehette, mert az illető tisztviselő valamennyien az ő pártjához tartoznak. A vétkeseeknek s a visszaélőknek a megbüntetését kellene követelnie Coxnak. Ha azonban ezek helyett csak azt az eljárást követi, hogy kortesbeszédében vádaskodik, akkor fel lehet mindenkinek tenni róla, hogy adatok nem állnak rendelkezésére, hogy csak hangulatkeltés céljából hangoztatja a vesztegetés vádját a republikánusok ellen.

Vagy vannak bizonyítékai Coxnak, vagy nincsenek. Ha vannak bizonyítékai, úgy nem beszélnie kell azokról, hanem eslekednie kell. Ha pedig a vádakodása aplotalan, akkor a legkevesebb, amit tehet, az, hogy felhagy ellenfeleivel s ellenfeleinek rágalmaszával.

Ujabbán még alkalom is kínálkozott a demokrata elnökjelölt számára, hogy vádjával az illetékes ténylezők elé lépjen. A szenátusnak az a bizottsága, amelyik a kampánykiadások felett szokott felügyeletet és bírálatot gyakorolni, felszólította, hogy akár személyesen megjelenjen, akár megbízottai útján, igazolja vádjait s terjessze elő a maga bizonyítékait. Ugyanekkor a kongresszusi bizottság megidézte ebben az ügyben az országos bizottságok elnökeit és pénztárosait is, akiknek kötelessége lesz a kampánypenzek kérdésében felvilágosítással szolgálni. A nagyközönségnek tehát meg lesz az alkalma arra, hogy Cox vádjai felett ítéletet mondhasson.

A meglepő a dologban az, hogy Cox a felszólításra azzal felelt, hogy a bizottság előtt megjelenni nem hajlandó s bizonyítékait majd a korteskedés kapcsán, beszédeiben fogja a nyilvánosság elé terjeszteni. Akár megteszi ezt Cox, akár nem, mindenképen jelét adja annak, hogy ő, aki polgártársai bizalmából az ország élére akarja állni, annyira magányiagnak tekinti a saját vádaskodását, hogy annak bizonyítására az illetékes ténylezőkkel sem hajlandó szóba állni. Több kötelességérzetet várhat mindenki attól az embertől, aki az ország első polgára akar lenni.

Egyiptom felszabadítása

ANGOLORSZÁGI hírek szerint a brit kormány nem sokára elismeri Egyiptom függetlenségét, bizonyos feltételekkel persze, amik Anglia kivételes helyzetére vonatkoznak. A lépés nem meglepő, mert az angolok már régebben emlegetik, hogy Egyiptom és India helyzetét változtatni készülnek. Valami afféle önkormányzatot akarnak adni nekik, ami a nemzetiségi mozgalmakat ezeken az országokban lecsendesítse.

Természetes azonban, hogy az a függetlenség, amit akár Egyiptom akár India kap, csak névleges lesz majd, mert hiszen Anglia nem csinál titkot belőle, hogy "kivételes helyzetét" a jövőben is megtartja ezekben az országokban. De ha a felszabadítás nem teljes is, mindenesetre annak a jele, hogy Angliában az imperializmus politikájában változás állott be s a gyarmatok népeivel méltányosabban akarunk bánni s legalább is az önkormányzatra azokat érettnék ismerik el. Anglia belátja, hogy erőszakkal nem lehet lenyűgözni egész fajokat az erőszak helyett a humanizmus eszközeit akarja velük szemben alkalmazni. Más kérdés, hogy az egyiptomiak beéri-e ezzel? Az erős angol cenzura arra mutat, hogy az angolokat nem csak a nagylelkűség vezeti.

ZÁGRÁB ÉS BELGRÁD

Amióta a háború véget ért, az amerikai újságírók talán még nagyobb számban lepték el Európát, mint a háború alatt. Egytől-egyig arra törekednek, hogy megfelelő tudósítások keretében informálják az amerikai közönséget az európai viszonyokról, intézményekről. Emberekről írnak, akikre eddig csak ugyan nem volt kívánsai az amerikai közvélemény.

Persze az országokról is írnak s igyekeznek annyit közölni, a menhény információra csak szert tudtak tenni. Például divatos dolog most tudni valamit Cseho-Slovákiáról, a megnagyobbodott Romániáról, Litvániáról s a többi között Jugoszláviáról is. Egy amerikai folyóirathat a mi-nap egy újság tudósít meg emlékeztet a Belgrádban és Zágrábban szerzett tapasztalatairól.

Megállapította, hogy a két város a szó szoros értelmében ellensége egymásnak. Kulturális, gazdasági és irodalmi kérdésekben. Ellenségei egymásnak olyannyira, hogy a belgrádi ember nem tud tisztellel és elismeréssel adózni a zágrábi törekvéseknek, viszont nincs az a zágrábi, aki ne használja fölény hangot, amikor Belgrádról van szó. Hivatalosan most is Belgrád Jugoszláviának a fővárosa, a választásban azonban nincs az a horvát, aki ne vallaná, hogy Zágráb sokkal inkább méltó arra, hogy Jugoszláviának a fővárosa legyen.

A belgrádi sajtó és a zágrábi sajtó sokkal élesebben harcolnak egymással, mint teszem a detroiti és clevelandi. Az utóbbi két amerikai városnak a sajtója csak időről-időre állapítja meg egymással, hogy melyik külön, ezzel szemben nincs az a nap, hogy valamelyik belgrádi lap ne üzzön gúnyt a horvátok kalceses városáról, vagy valamelyik zágrábi lap ne állapítsa meg Belgrádról azt, hogy legfeljebb a dísznépszámtöröknek lehet a fővárosa. Belgrád történelmi tradíciókra hivatkozik, ezzel szemben Zágráb kulturális tradíciókra s azt mondja, hogy az utóbbiak Jugoszlávia jövője és fejlődése szempontjából legalább is olyan fontosak mint az erőszakosan előráncaigt történelmi hagyományokra alapozott érvék.

Általában az amerikai újságírók közlése szerint, a szellemi élet csakugyan sokkal különb, fejlettebb és gazdagabb Zágrábban, mint Belgrádban. A zágrábi lapok hangja nívósabb, a zágrábi hölgyek sokkal divatosabban öltözködnek, a zágrábi színházi előadások színvonalával sokkal nyugateurópaibb. Neki magának az a véleménye, hogy a jugoszláv szellemi életnek Zágráb tényleg sokkal inkább a központja, mint a szerbek fővárosa. Erre a szerbeknek az a válaszuk, hogy csak jöjjenek rendbe, majd bebizonyítják, hogy a mit a horvátok tudnak, azt ők is tudják, még ha kulturálról van is szó.

Persze mindkét városnak még nagyon provinciális a jellege. Zágrábban azonban több a hajlandóság a nagyvárosi élet imitálására, mint ahogy általában a horvát karakter sokkal simulékonyabb, sokkal inkább hajlik a nyugatra, mint a szerb karakter.

Ha már csakugyan el fog esendülni a világ — mondja az amerikai újságíró — a két jugoszláv város még mindig veszekedni fog egymással. Ugy látszik, már ez a rendeltetésük.

40 DOLLÁR

kamatot fizetek egy évre minden nélem elhelyeztet: 1000 dolláros takarékbetét után.

KISS EMIL BANKAR
 133 Second Avenue, New York.

Magyarország kivitele és behozatala

Wm. F. Upson, az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériuma bécai képviselőjének jelentése.

A Magyar Kereskedelmi Minisztérium Mr. Upson rendelkezésére bocsátotta Magyarország kivitelére és behozatalára vonatkozó adatokat 1919 december, 1920 január és február-hónapokról. Ezek az első pontos külkereskedelmi adatok, melyek a háború óta Magyarországról nyilvánosságra kerültek. A számok mértékessé jelentenek. Egy méter-mással 2.204.6 fontnak felel meg.

KIVITEL:		Méter-mással
As Áru és a szállítás helye		
BOR.		
Ausztria	35,495	
Csehszlovákia	3,288	
Svájc	1,333	
MARHABÓR.		
Ausztria	734	
Németország	2,603	
Csehszlovákia	173	
VETŐMAG.		
Ausztria	730	
Németország	1,190	
CSONTLISZT.		
Csehszlovákia	2,742	
ENYV.		
Németország	111	
VILLANYKÖRTE.		
Ausztria	93	
Csehszlovákia	29	
GYAPJÚ.		
Ausztria	168	
Csehszlovákia	246	
KENSAVAS HAMUZSIR.		
Németország	306	
Hollandia	369	
SZENA.		
Svájc	1,766	
OLAJ.		
Triest	121	
Ausztria (Bruck)	83	

Ezen kívül még sok különböző árucikket vittek be Magyarorszába kisebb mennyiségben, melynek nagy része Bécsen ment keresztül. Osztrák és német vasúri és gépek, osztrák papíros, osztrák, csehszlovák, olasz, spanyol és amerikai szappan és gyertya, osztrák és csehszlovák gyufa, lengyel parafa, csehszlovák szövetáru, olasz déligyümölcs talált utat magyarországi piacra a fent említett három hónapban. Néhány árucikk kivételével mindenhez behozatali engedély kell a kormánytól. Dacára annak, hogy Magyarország területének nagy részét egyelőre elvenette, még mindig nagy kereskedelmet ühét a következő árucikkkel: bor, kukorica, paprika, buza, liszt, makaróni, állati termékek, zsír, vaj, tej, sajt, hus, nyersbőr, tojás, gyümölcs, zöldség, dohány, méz és asványvíz. Ezekből az árucikkekből Magyarország meg a megkisebített területén is többet termelhet normális viszonyok között, mint amennyire szüksége van otthoni fogyasztásra.

A szenvedő Európa

Minden bajnak a versaillesi békeszerződés az oka. Otto H. Kahn szigorú véleménye a békeszínálókrol.

Az európai általános nyomórak, a népek szenvedéseinek oka sokkal inkább a Versaillesben aláírt békeszerződés, mint a közel öt esztendő háború, ezt jelentette ki a nyuvonosság előtt Otto H. Kahn, a közsímet amerikai pénzügyi tekintély, aki most érkezett vissza európai utjáról.

Az amerikai bankár véleménye szerint a győtes csoport nem teremtett békét, ellenben fokozta még az általános elégedetlenséget, a ki-nos bizonytalanságot Európa mindegyik országában. Otto H. Kahn nevét osmerik a tengerentúl is és alkalma volt eszmecseréit folytatni Anglia, Franciaország és Olaszország legelőkelőbb államférfival, gazdasági tudósával és bankárával. Ezek a beszélgetések csak megerősítették véleményét, melyet a következőkben összesűrítve tárt az amerikai sajtó elé:

"Azok, akik a versaillesi békeszerződést megalkotották, azon dolgokat, és véleményem szerint jóhiszeműen, hogy megerősítették a világ liberális követeléseit és véleményét, de végeredményében azt érték el, hogy jelentősen meggyöngyítették a civilizáció és fejlődés alapjait. A sok alkudozás, megegyezés és kiegyezés az egyenetlenséget magvált hintette el az egész világon. A végeredmény azután olyan helyzetet szült, melyben megszünt a rendszeres termelés, a nemzetközi összeköttetés, a létfen tartás lehetősége minden országban, mely a Rajnától keletre terül el. A békeszínálók teljesen figyelmen kívül hagyták a legfontosabb szempontot, az a gyakorlati értékű és elszáru gazdasági szempontokat, a melyek kielégítése nélkül, lehetetlenség háború világot, a békés, termelő emberek följáratni változtatni. Olyan békét készült Versaillesben, mely egyáltalában nem számolt a lehetőségekre, a valóssággal és ez az oka annak, hogy az aláírás napjától kezdve napirenden vannak magyarországnak a békeponok értelme és rendelkezése körül és emiatt képtelenek elhanyagolni és folytonosan elhalasztani a legfontosabb belügyi kérdések elintézését. A békeszínálók szentül ki nyilatkoztatták a "nemzetek önrendelkezési" jogát, de ezt a jogot, annak adták meg, akinek akarták és attól tagadták meg, akiktől akarták. A béke és állapot alig csökkentette a katonai terheket, és minden országoly oly súlyosan terheltek meg ezek a költségek, hogy a nemzetek teherviselő képességén felül áll és a közvélemény semmiképpen sem helyesli.

A békeszínálókban az volt a "business"-ük, hogy békét kössenek Németországgal, olyan üzletet kössenek, mely gyorsaságot, és mindenek felett határozottságot követel, — helyett a végtelenségig húzták az ügyet, a legnagyobb bizonytalanságban hagyták az egész világot és végül rosszul és határozatlanul fejezték be a munkát. Teljesen hibásan kezelték és fogták fel annak a nemes eszmének megvalósítását, hogy a világ összes nemzeti közös szervezetben tömörüljenek, hogy biztosítsák a nemzetközi törvények szent-ségét és erejét, hogy megőrizzék az emberiség békéjét és a fejlődés zavartalan útját biztosítsák. Így történt, hogy béke helyett és megnyugvás helyett békétlenséget" és példátlan nyugtalanságot teremtettek. Hasznatlanság lenne, ha azt a kérdést feszegetnők, hogy a nagy nemzetek közül, melyiket terhelte a felelősség a békeszínálásért. Nyilván bizonyos, hogy a világ keservesen esalódott: az a világ, mely a háború folyamán azt hitte, hogy Amerika és a szövetséges országok megvalósították a szép ígéretek, és nemes jelszavakat, melyeket a háború viharzásában szüntelenül hangoztattak. Ellenmondásnak hallatszik, de letagadhatatlan tény, hogy Európa az utolsó esztendőben kevesebbet szenvedett a háború, mint a béke következményei és hatámai alatt.

Dávid király unokája

Zaidó vár csörgedez Nagy Británia királyának és India császárjának ereiben.

Hiába, még történnék esodák, még mindig vannak meglepetések a Nap alatt, mondjon Rabbi Ben-Akiba, amit akar.

Ime, a legújabb. Kiderült, hogy V. György, Anglia királya, Irország királya, India ura stb. stb. egyenes leszármazottja Dávid királynak, Izrael uralkodójának, a széphanagnak, a költőnek és államférfinak.

Kensingtonban az angol zsidók nagygyűlést tartottak a napokban. Itt tette ezt a szenzációs kijelentést Herbert Garrison, hogy kivesoda Herbert Garrison? A British Israel World Federation ügyvezető igazgatója. Ő is annak a véleményének adott kifejezést, aminek mink, cikkünk bevezetésében. Kijelentette Garrison, hogy nagyszerű dolgok előestéjét éli a világ, egyik nagyhorderejű eseményt a másikat követi — és pedig nagyon gyorsan.

Az angol zsidók — mondja Garrison — csak nemrég találta meg a Bibliához vezető kulcsot és most meg felfedezték, hogy György király tulajdonképpen unokája Dávidnak, egyenes leszármazottja Dávid házában van. Ez a ház nem a Westminster Abbey — amint azt bárki is előre sejtethi — hanem egy másik ház, amely, ha az idő elérkezett rája, készségesen fel fogja tárni azt az embernek. És akkor az egész világ meg lesz döbbenve és az egész világ nagyon fog örülni.

C. A. Hadfield generális kijelentette, hogy a háború alatt és utána mind jobban meggyőződött arról, hogy Izrael munkáját, amelyet nem végezhetett be, Angliának kell bevégeznie, illetve, hogy Anglia nem csinál egyebet, mint Izrael munkáját folytatja — valószínűleg, mint az Isten kiválasztott népe. A generális annak a véleményének is kifejezést adott — még pedig ellentmondást nem tűrő hangon, ahogy az már egy katonához illik — hogy a zsidók és az angolok, illetve az angol-zsidokok, egy törzsben bírnak eredetüket. Vagyis, hogy az angolok és az angol-zsidokok általában tulajdonképpen zsidók.

Az angol zsidók különben — és ezt Mr. Garrison javára kell írni — nem most hangoztatják ezt a kisse mérés állítást először. A megboldogult Viktoriára is rá akarták fogni, hogy zsidó eredetű volt, illetve, hogy a zsidó királyok leszármazottja. Akkoriban talán nagyobb port vert volna fel a dolog, de közbejött a világháború, ami ez a kijelentést, természetesen, elnyomta. A zsidók most látják jónak, hogy ezt a megállapításukat újra az emberiség elé vigyék.

A háború alatt ennek a zsidó organizációnak a hívei nem egyszer hivatkoztak a Bibliára, mint olyanra, amelyben ennek a háborúnak a vége meg van jósolva. Sőt még Törökország sorsát is kijóvalták a Szent Könyvből. Sajnos, a jóslatok nem váltak be eddig.

Ami a Biblia kulcsot illeti, arra vonatkozólag M. Garrison csak annyit árult el, hogy az bizonyos számításokban, bizonyos hosszsmértékeknek az összeadásában és kivonásában rejlik. Ezek a hosszsmértékek megtalálhatók a legnagyobb egyiptomi piramisban és piramisban. Ezeket kell kellőképpen felhasználni arra, hogy a Biblia egyénehy homályos helye világos legyen.

Minden városban és plézen keressünk oly megbízható és értelmes egynek, kik kellő idűzár mellett a csekk által való pénzügyi elnyújtást, valamint a BUDAPEST székess fővárosi kövénkek értékét, ismeresek és barátai körében ismertetni hajlandók.

Von Polenz & Co.
 442-4TH AVENUE, PITTSBURGH, PA.

HA

Pénzt akar küldeni az óházába, küldje általunk és meglesz elégedve. Óházai bankba vagy takarékbka küld betétet, kiüldeesse általunk és könyvét legrövidebb idő alatt megkapja. Az óházába akar utazni, vegye hajójegyet nálunk, utlevéletét és a konzuli hitelesítéseket megszerezziük. Az óházából valakit ki akar hozatni, mi kihozzatjuk. Az óházában ügyes bajos dolgát el akarja intézni, forduljon bizalommal hozzánk. Megtakarított pénze van, helyezze el nálunk. 4% kamatot fizetünk és pénzét bármikor kivetheti. Bármely ügyben tanácsra vagy felvilágosításra van szüksége, mi rendelkezésére állunk.

NEMETH ÁLLAMI BANK

NEMETH JANOS, elnök.
 FŐÜZLET: 10 E. 22nd STREET a Bankpalotában
 FÍKÜZLET: 1597 SECOND AVE. corner 83rd St.
 NEW YORK CITY

Szerkesztői üzenetek

S. K., Cleveland, O. — New Yorkból Constanzián legalább négy hétig tart a tengeri utazás. Az adót rendbe kell hozni. Polgártól követelhetnek biztosítást, de sok esetben adnak felmentést. Részletes felvilágosítást a hajójegyródban kaphat.

F. J. Columbus, O. — A kért cím: 224 E. 19. St., New York City.

S. F., Chicago, Ill. — Irjon a Szabadság ottani irodavezetőjének: Frank Belezny, 1210 Galena St., Milwaukee, Wis.

M. M., Wolf Run, O. — Cseho-Slovákia jelzéssel kell írnia. A változásról olvasónk értesült fognak.

S. S., Buffalo, N. Y. — A posta és American Express még nem fogad el csomagokat.

Mrs. E. B., Chicago, Ill. — Indulás előtt otthon kell láttaoztatni az utlevélet, sokszor elég az affidavit is, de biztosabb, ha az engedélyt is fel tudják mutatni. Ha elengedik, az engedélyre csak a megérkezésnél lesz szükség.

H. J., Cleveland, O. — Utilevele valószínűleg egy évre fog szólni, de azt lejárta előtt Budapestén az amerikai megbízottnál meghosszabbíthatja.

Pénzküldés és Bankutalvány

UTLEVELEK
 Legközelebbi indulás New Yorkból dupla csavaru hajó
 S. S. PESARO
 Szeptember 1-én.
 Direkt jegyek kiállítanak Magyarországon minden nagyobb városig.
 Harmadosztályú utasok bért ingyen kapnak.

The State Bank

374-378 GRAND STREET, NEW YORK, N. Y.

HA HAZA AKAR UTAZNI, HA CSALÁDJÁT KI AKARJA
 hozatni Magyarországon bármely részéből.

HA PÉNZT AKAR KÜLDENI HA PÉNZT AKAR VENN
 két dolgot tartson szem előtt:

BIZTOS ÉS MEGBIZHATÓ HELYRE
 adja a pénzt, ahol

PONTOS KISZOLGÁLÁSBAN
 részesül. Nálunk mindent megtalálja. Mi minden iratot, mely a családjá kihozzatálhoz szükséges, megszerezziük rövid időn belül. E bank vagyonja 85 millió dollár. Beteveinek száma több mint 100,000.

Irjon vagy jöjjon el személyesen e címre:

THE STATE BANK
 374-378 Grand St., New York, N. Y.

Alapított 1872-ben.

A legrégebbi, legnagyobb s legbiztosabb bankok egyike Eszák-Ohioban, mely állami ellenőrzés alatt áll.

Részvételre s betétek \$3,000,000.00
 Forgalom felül 4,000,000.00

The Alliance Bank Co.
 ALLIANCE, OHIO.

Segít a vak

A vakokat g Szabadsághoz

Nagy Bizalommal

Amerika egyik setőjéhez és egy gőse segítését

Egyetünk ország vakjainak

han főképe a tés gátsón kívül es tes háboru alatt adásaink osszege lom egylettünk nyeit fenntartás hassa. Fájdalom kárt okozott, ggyar társadalom Ha segítségét zárni, szegény E kétségbejött séget, kegyeske vasott lapjában vást közzétenni kában élő honi Magyar

Mikor hajóte elhagyatott a talán keserű v nyögve a magy hogy a sors is volt hoztatók, kemény szívve új világrész fe veszt sem mo a bus földnek. lelketekbe: szes löházat és szre Mert vajjon az teak csak egy sirt volna fel a ne vonaglott s volli, bus magy ezerves drága rezni szenvedni ta? Ha stók a t átkot hureltozt a nagy nagy m de ha áldás, s pusztulásból k keltek új e együtt, ami szegényekkel, a mi sunkkal fogtok Magyarországon hez.

Elkínzottan.

JAMES UJ VÁR HARDING

As ohioi korm dat amel Ha republikánus vezetők ellen

DAYTON, O. a mes M. Cox, Ohio a demokraták elnö lentette tegnap, t ja azokat a vádak Harding és a repu pány komité ellet lyekben kijelent publikánusok vála hibetetlenül nagy tenek.

— Azt sem tart nek, — mondta Cox — hogy Har képen semmit se körülötte folyik.

Egyben azonban Cox, hogy a csüt burghban tartand kal fogja igazolni publikánusoknak kampányra nem tizenöt millió doll vezéssükre.

— Harding sze a vádjaiknak az arra vonatkozólag natori oligarchián talmas alap áll a re a választási ka — Nem lehetne semit se tud azok ról, amelyek körü Es ez előtérbe hoz delmeeseb szimp egyzer már szóló hétéen Pittsburgh fogok tartani a h jaim alapos voltát zolni.

Harding szená nem nyilatkozott a natkozogal. Az a bizottság előtt ne de nem is volt sz lenléte. Ellenben é missouri szenátor a bizottság tagja formációit meg fo zottságban időben a bizottság legkő nek napja előtt.

Chicagoból jele Cox kormányzó vádjainak igazolá kat a szenátus ka sága elé meg nem fog elé idézni, ha meg.

